

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Judicium Ecclesiasticum Seu Decretalium Gregorij IX.
Pont. Max. Liber II.**

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1726

§. VI. De Foro Competente ratione Personarum Ecclesiasticarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74990)

prohibitum esse ob datas causas, poenam autem delinquenti statutam ignoret.

Si omnimodam Statuti ignorantiam habeat, excusatur etiam à poena. *Clar. l. cit. n. 3. Pirh. n. 34. cit. Wiest. n. 97.* Si scientiam prohibitionis habeat, ignoret autem poenam delinquenti statutam, transgrediendo Legem per quandam consequentiam etiam poenæ reatum incurrit; quia hujusmodi Legibus obligantur etiam peregrini: unde cum causam

non habeat, quæ delinquentem à transgressione excuset, etiam fiet reus poenæ, utpote quæ culpam regulariter comitatur. *Neque obstat*, quòd Censuræ non incurrantur ab ignorante secundum communem doctrinam; quia illæ feruntur in contumacem, & contemptorem Legis: quod utrumque abest casu, quo adest probabilis ignorantia Censuræ in delinquentem latæ.

§. VI.

De Foro Competente ratione Personarum Ecclesiasticarum.

SUMMARIUM.

73. Clerici exempti sunt à Jurisdictione seculari, & quidem jure optimo.
74. Assignatur singulis Judex proprius.
75. Coram quali Episcopo conveniendi sint Clerici inferiores?
76. An coram solo?
77. In quo loco Jurisdictionem suam exercere possit Episcopus?
78. Et alij Prælati inferiores in Clericos sibi subiectos?
79. Clerici generaliter privilegio fori gaudent in omnibus causis, in quibus non est exceptio.
80. Exceptiones.
81. 82. Extenditur privilegium hoc etiam ad actiones reales.
83. An delegari Laico possint cause, quæ inter Clericos versantur?
84. Specificantur persone, quæ privilegio isto gudent.
85. Requisita, ut illo gaudeant Clerici in Minoribus constituti.
86. Et conjugati.

HActenus actum est de quatuor modis generalibus fortiendi forum; sequitur nunc de modis specialibus: inter quos cum emineat Privilegium Clericale, quo Clerici tam quoad res suas, quàm quoad personas à foro seculari exempti sunt, idcirco jure primum sibi locum inter modos speciales forum fortiendi vindicat.

73. **Q**uæritur I. an Privilegium hoc fori revera competat, & rectè datum sit Clericis? Mirum in modum adversus illud insurgunt Heterodoxi Scriptores, ex quibus aliqui cum *Wissenbach. ad Pandect. l. 2. D. 6. n. 38.* Petrum Vermilium, postea Martyrem dictum, secuto, ajunt eosdem etiamnum potestati Principum Sæcularium esse subiectos; alij cum Privilegium hoc exemptionis ijs concessum esse per Jura Cæsarea negare nequeant, in hoc facto Christianos Imperatores, qui immunitatem hanc Legibus suis stabilivèrè, criminantur, & tan-

87. An eo gaudeant etiam Coloni, familiares, liberi, & uxores illorum legitime?
88. Coram quo Judice conveniri debeat Clericus de crimine commissio ante Clericatum assumptum?
89. Item de eo, quod commisit ut Clericus, qui deinde rediit ad Statum Laicalem?
90. Quinam Clerici non gaudeant Privilegio fori?
91. Quibus casibus Judex Laicus capere possit Clericum, ut eum sistat suo Judici?
92. An Judex Laicus punire valeat Clericum delinquentem in officio seculari?
93. An propter falsum testimonium in Judicio seculari depositum?
94. An propter crimen lese Majestatis?
95. An ratione pauperici?
96. 97. 98. 99. 100. Quo Jure Persona Ecclesiastica exempta sint à Jurisdictione seculari?
101. 102. 103. An Clerici renuntiare possint privilegio fori Ecclesiastici?
104. 105. Pœne renuntiantium.

quam violati Juris Divini reos agere non ventur. Argumenta pro hoc suo errore sequentia afferunt. 1. Ex S. Paulo, qui *Rom. 13. v. 1.* *Omnis anima*, inquit, *sublimioribus potestatibus subdita sit*; & *Tit. 3. v. 1.* *Admone*, ait, *illos Principibus, & Potestatibus subditos esse.* Ergo, inferunt, Clerici Sæcularibus Judicijs sunt subiecti. 2. Ex *can. nos si incompetenter 41. caus. 2. q. 7.* ubi Pontifex Imperatori scribens, *Nos*, inquit, *si incompetenter aliquid egimus, & in subditis juste Legis tramitem non conservavimus, vestro, ac missorum vestrorum cuncta volumus emendare judicio.* 3. Ex facto S. Pauli, qui coram Judææ Præside respondit, & ad Cæsarem appellavit; sicque illos pro Mag istratibus suis agnovit. 4. Ex præjudicio per Henricum IV. Imperatorem inducto, qui abrogato Benedicto X. Nicolaum II. substituit.

Sed contrà indubitabilis apud omnes Catholicos veritas est, quæ docet Clericorum personas à Jurisdictione seculari exem-

ptas esse, & quidem Jure optimo; id enim
 1. constat ex compluribus textibus Juris
 Canonici, quos videre est apud Olivam *for.*
Eccl. p. 1. q. 9. n. 1. 2. Ex constitutioni-
 bus Juris Civilis, præsertim *Auth. statuimus*
C. de Episcop. & Cleric. & Auth. casta C. de
SS. Eccl. ubi privilegium hoc à Constantino
 concessum, ab Imp. Theodosio, & Va-
 lentiniano confirmatum, & ab Ecclesia ac-
 ceptatum, novis Sanctionibus stabilitur. 3.
 Ex Decretis S. Synodi Trid. quæ *sess. 25.*
c. 20. de reform. Principes Christianos hortat-
 ur, ut Apostolicas Sanctiones, in favorem
 personarum Ecclesiasticarum editas, tanquam
 DEI præcepta venerentur. Ex quo se-
 quitur, non solum Judicem Laicum graviter
 peccare, si contra hoc Clericorum Privilegium
 aliquid attentet, sed acta omnia, quippe defi-
 ciente Jurisdictione, esse omnino irrita.

Neque veritatem istam convellunt op-
 posita ab Hæreticis. *Ad 1.* ex ijs texti-
 bus bene probatur, quod quisque subesse
 debeat legitimo Superiori suo, non autem
 probatur, quod Clericorum Superiores sint
 Principes Laici. *Ad 2.* ibi nihil aliud
 dicit Pontifex, quam se ita confidere in-
 nocentiæ suæ, & conscientiæ rectè facto-
 rum, ut nullius hominis judicium reformi-
 det, seque paratum esse emendare, quid-
 quid à se peccatum esse quisquam ostende-
 rit: quod ipsum sæpe alij Principes, & Ma-
 gistratus erga subditos suos profitentur, quin
 in ipsis aliquam Jurisdictionem agnoscant
 supra se. *Ad 3.* S. Paulus ad Præsi-
 dem illum vi adductus est; Cæsarem verò
 appellavit, quia ad Petrum Christi Vicarium
 remitti frustra ab Ethnicis, & Judæis po-
 stulasset. *Ad 4.* ut rectè advertit P.
 Friderich *de for. compet. n. 223.* si ea, quæ
 injuriâ, & violentiâ acta sunt, in exemp-
 lum adducuntur, adduci præter alia complura
 etiam factum Neronis, utrique Apostolo-
 rum Principi Claves cum vita extorquen-
 tis, potest, & generosâ consequentiâ inde
 inferri, quod Reges, & Pontifices sint sub-
 diti Parricidarum, à quibus coronâ, & vitâ
 privantur.

⁷⁴ Dub. 1. In quo Ecclesiæ foro singuli
 Clerici conveniendi sint? *R.* pro diver-
 sitate graduum diversos fortiuntur Judices.
 Et Clerici quidem inferiores, si exempti
 non sint, conveniri debent coram Episcopo
 proprio *can. pervenit 39. can. si quis 45. &*
can. seq. caus. 11. q. 1. c. cum Episcopus 7. de
offic. Ord. in 6. & c. si quis 1. b. tit. Pro-
 ceditque hoc, siue causa, in qua convenitur,
 sit Civilis, siue sit Criminalis *can. inolita 42.*
junct. Gloss. V. Pontifice, & can. placuit 43.
caus. & quest. cit. 2. Episcopi conveniri
 debent coram Archiepiscopo, seu Metropo-
 litano suo, cujus sunt Suffraganei *can.*
quorundam 1. dist. 34. ubi tamen faciendum
 est discrimen inter causas; nam criminales
 majores, & aliæ magis arduæ eorum causæ

ex Decreto Trid. *sess. 24. c. 5. de reform.* de-
 ferendæ sunt ad Summum Pont. minores
 verò criminales, & secundum aliquos etiam
 Civiles ab Archiepiscopo decidi duntaxat in
 Concilio Provinciali possunt, prout dictum
 est *Libr. 1. tit. 31. n. 22.* ubi plura de pote-
 state Archiepiscopi in Episcopos sibi subje-
 ctos. 3. Archiepiscopi conveniri de-
 bent coram suo Primæte, vel Patriarcha *c.*
antiqua 33. de privileg. cum eodem causarum
 discrimine, ut supra dictum de Episcopis.
 4. Patriarcha, vel Primas denique conveniri
 debet coram Summo Pont. vel ejus Lega-
 to in Provinciam misso. 5. Ipse autem
 Pontifex, cum sit omnium fidelium Caput,
 Judicem alium non agnoscit, nisi solum DE-
 UM, idque non humano solum, sed etiam
 Divino Jure, prout passim Catholici DD.
 tradunt, & præter alios textus clarissimè o-
 stenditur ex *Concil. Roman. sub Sylvest. I.*
celebrati can. 20. ibi: *Nemo judicabit primam*
Sedem, quoniam omnes Sedes à prima Sede
justitiam desiderant temperari, neque ab Au-
gusto, neque ab omni Clero, neque à populo
Judex judicabitur. Excipiuntur nonnulli
 casus, quibus accusari, & judicari in Con-
 cilio Generali potest, quos recenset P.
 Friderich *de for. compet. edit. auct. n. 327.*

Dub. 2. quis hic veniat nomine 75
 Episcopi proprii, ut conveniri coram eo Clericus
 possit? *R.* Clericus coram non uno E-
 piscopo conveniri potest, sed ut Laicus, ita &
 ipse plures potest habere Judices, coram
 quibus lis intentari contra eundem valeat.
 Talis autem est 1. Episcopus, in cujus Dio-
 cecesi Clericus domicilium habet, animo ibi-
 dem stabiliter permanendi; forum enim Do-
 micilij est generale, & universalis omni-
 bus alijs, cum quibus concurrat *c. dilecti 17.*
 & ibi Gloss. V. ubi Domicilium h. tit. 2.
 Episcopus Originis propriæ, seu paternæ;
 nam etiam coram hoc potest conveniri
 Clericus, licet alibi domicilium habeat, si
 tamen ibi reperitur, & existat *arg. l. incolæ*
29. ff. ad municipal. Abb. in c. 1. b. tit. n. 6.
Pirh. n. 72. hic. 3. Episcopus, in cujus
 Dioccesi Beneficium Ecclesiasticum habet,
 quod residentiam personalem postulat; nam
 coram hoc conveniri potest etiam de alibi
 gestis, quia domicilium ibi contrahit *c. postu-*
latisi 14. b. tit. 4. Episcopus, in cujus
 Dioccesi habet Beneficium Ecclesiasticum
 quodcumque, etiam residentiam personalem
 non exigens, si tamen in illo resideat; nam
 si in illo non resideat, sed in alia Dioccesi,
 in causis quidem, ad Beneficium illud spe-
 ctantibus, conveniri coram eo debet, non
 tamen quoad alia; quia quoad hæc illi non
 est subjectus. *Abb. Pirh. l. cit.* 5. Denique
 Episcopus, in cujus Dioccesi Clericus cele-
 bravit contractum, commisit delictum, res
 controversa, & in litem deducta sita est
 &c. *c. fin. hic. Pirh. l. cit. Schamb. n. 24.*

Dub. 3. an solus Episcopus sit Judex 76
 Or-

Ordinarius Clericorum? *¶* negativè; nam præter Episcopum Diocesano etiam alij Prælati Episcopo inferiores reperiuntur, qui vel ex lege, vel consuetudine vim Legis habent, vel ex electione Collegij Ecclesiastici Regularis, aut Sacularis Jurisdictionem Ordinariam tam in foro interno, quam in externo habent, eamque in Clericos sive Sæculares, sive Regulares sibi subjectos exercent, prout sumitur ex *c. cum ab Ecclesiarum 3. de offic. deleg. & tradit ibidem Gloss. V. Ecclesiastica sententia, Innoc. V. Prælati. Imol. n. 6. Pirh. n. 76. Schamb. n. 24.*

Unde nomen Episcopi proprij, quod adhibetur in textu *c. si quis t. b. tit. 23.* debet accipi latè pro quocunque Jurisdictionem quasi Episcopalem habente, etiam inferiore Prælato. Tales sunt 1. Archidiaconi respectu sui Archidiaconatus, de quibus *Lib. 1. Tit. 23.* 2. Ex Germaniæ consuetudine Decani Ecclesiarum Cathedralium respectu Canonicorum, & Clericorum Capitulo deservientium, quorum correctioni Episcopi se non immiscerent, nisi Decani sint negligentes, & officio suo defint. *Pirh. n. 74.* 3. Prælati regulares respectu subditorum suorum Regularium: de quibus *Lib. 1. tit. 31, n. 32. & seqq.* 4. Ex privilegio, vel consuetudine in quibusdam Ecclesijs Capitulum Cathedrale, & alij quidam: qui tamen hoc suum Jus probare debent; nam cæteroquin Episcopus intentionem fundatam super Jurisdictione Ordinaria in totam Diocesim habet, ut causas Clericorum non exemptorum in Diocesi sua degentium, exclusis alijs quibuscunque Prælati inferioribus, & ipso etiam Capitulo Cathedrali, possit in prima instantia judicare.

77 Dub. 4. In quo loco possit Episcopus exercere Jurisdictionem suam? *¶* licet ordinariè Tribunal, seu Consistorium suum habeat in civitate sua Episcopali, reipsa tamen Jurisdictionem suam exercere potest in quolibet Diocesis suæ loco *c. cum Episcopus 7. de offic. ordinar. in 6.* Extra Diocesim Jurisdictionem contentiosam exercere non potest, *Clem. un. b. tit. & ibi Gloss. V. Jurisdictionem.* Ratio est, quia Episcopus extra Diocesim, vel Territorium suum est instar privati, cum Jurisdictio adhareat loco, seu territorio: & hinc nata est regula generalis, quod extra territorium suum jus dicenti impune non pareatur.

Excipi debet, nisi Episcopus ex Diocesi sua expulsus sit; tum enim in vicina Jus dicere Diocesanis suis potest, prout habetur *Clem. cit.* cujus tamen Constitutionis favore ut gaudeant Prælati Ecclesiæ expulsi, sequentia sunt necessaria, ut rectè *Pirh. hic n. 80.* cum alijs notat.

1. Ut, qui ita expulsus est, sit Episcopus; nam gratia, & privilegium hac Constitutione concessum in Prælati Episcopo inferioribus non habet locum. 2. Ut sit saltem confirmatus, licet non opus sit, ut etiam sit consecratus.

3. Ut non possit secus Jus dicere in loco exempto suæ Diocesis; nam si hoc potest, debet; quia *Clem. cit.* privilegium tantum conceditur expulso, si Jus dicere in sua Diocesi non possit. Atqui locus exemptus, quavis non sit de Diocesi, in Diocesi tamen ejusdem est.

4. ut uterque litigantium, vel saltem reus conventus sit illi Episcopo expulso subditus; quia non est ipsi concessa facultas cognoscendi in aliena Diocesi, nisi inter subditos.

5. Ut petat prius licentiam ab Episcopo Diocesano loci, in quo Jurisdictionem exercere intendit; nam si hac non petita, in aliena Diocesi judicialiter cognosceret, processus foret nullus: petita, inquam; non enim requiritur, ut ea etiam sit obtenta, prout patet ex *Clem. cit.*

Dub. 5. Ubi Prælati inferiores Episcopo exercere Jurisdictionem in subditos suos possint? *¶* distinguendo, an habeant territorium proprium ex speciali Jure privilegij, vel consuetudinis, vel nullum habeant.

Si primum, solum intra fines illius territorij judicialiter cognoscere, & procedere possunt, non extra illud; quia violarent territorium Episcopi, vel alterius, qui ibi territorium habet, nisi ex ejus consensu, seu licentia ibi Judicium exercent. *Abb. in c. cum contingat 13. h. tit. n. 33. Pirh. hic n. 78. not. 3.* Si secundum, etsi convenientius sit, si Jurisdictionem contentiosam sibi competentem exercent intra terminos suæ Ecclesiæ, vel Præposituræ tantum, secundum se tamen exercere illam possunt in quovis Diocesis loco; nam hoc ipso, quod ipsis concedatur Jurisdictio in Diocesi Episcopi, & territorium certum non assignetur, sed tantum subditi, in quos Jurisdictionem concessam exercent, exercere illam in istos in quovis loco Diocesis possunt. *Abb. Pirh. l. cit.* quos sequitur *Schambog. n. 26.*

Quæritur 2. in quibus causis privilegio fori gaudeant Clerici? *¶* generalitè loquendo privilegio isto gaudent Clerici in omnibus causis, in quibus non est exceptio, ita ut nullus Judex Sæcularis possit per se judicare, vel condemnare Clericos, seu Personas Ecclesiasticas, nisi super hoc legitimam à Pont. aut Episcopo licentiam, & commissionem habeat, vel causæ genus exceptum sit. Patet ex *c. nullus 2. h. tit.* ubi Excommunicationis pœna infligitur contrarium attentantibus: idque merito; nam Judex Laicus, arrogans sibi potestatem in Clericos, eosque ad Tribunal suum trahens, judicans, & condemnans, irrogat injuriam Ecclesiæ, & Sacrilegium facit, pœnâ utique non minorè vindicandum. Estque hoc ita verum, ut neque consuetudo ulla, etiam immemorialis, potestatem istam concedere eidem possit; quia ejusmodi consuetudo est contra libertatem Ecclesiasticam, & irrationabilis, atque invalida, cui SS. Canones semper resistunt, ita ut nunquam possit præscribi. *Pirh. hic*

hic n. 85. Engl. n. 49. & colligitur ex c. Clerici s. junct. Gloss. V. consuetudine de judic. Proceditque hoc 1. sive causa sit criminalis, sive tantum civilis; nam in utraque causa Clericus privilegio fori gaudet: in criminali quidem c. at si Clerici 4. c. Clerici s. c. cum non ab homine 10. de Judic. c. nullus 2. c. si diligenti 12. h. tit. & c. un. de Cleric. conjug. in 6. in Civili autem can. nullus 2. can. nullus 6. can. inolita 42. & can. placuit 43. caus. 11. q. 1. quibus consonant Constitutiones Imperiales Auth. statimus Sc. C. de Episc. & Cler. Procedit 2. etsi agatur in Judicio possessorio tantum; nam quamvis ageretur de possessione facti tantum, adhuc tamen Clericus coram Judice Laico conveniri nequit, si non propter qualitatem cause, saltem propter qualitatem personæ Rei, qui convenitur. Pirh. hic n. 90. nam Judex Laicus ratione personæ incompetens est respectu Clerici. Procedit 3. etsi liquidæ probationes dentur adversus Clericum; nam adhuc sententiam ferre adversus eundem Judex secularis nequit: imò neque potest sententiam à Judice Ecclesiastico adversus ipsum latam exequi, nisi de istius mandato; quia tam prolatio sententiæ, quam hujus executio est actus Judicialis, ad quem exercendum opus est Jurisdictione in eum, in quem sententia lata est. Dixi autem, in quibus non est exceptio; non enim procedit hoc universalissime in omnibus casibus: & hinc

80 Dub. 1. In quibus casibus etiam Clerici eorum Judice Sæculari conveniri possint? 2. plures esse hujusmodi casus. Talis est 1. Si causa sit Feudalis; nam ratione Feudi persona alioquin non subdita obligationem personalem contrahere potest, ut dictum est supra n. 65. & latius explicabitur Libr. 3. tit. 20. 2. Si bona immobilia à principio Ecclesijs, vel Clericis donata sint cum reservatione Jurisdictionis, sive cum pacto, vel conditione, ut sub eodem foro maneat, sub quo prius existebant; talis enim conditio, quippe justa, servanda est. Molin. tr. 5. de J. & J. D. 6. n. 6. Laym. l. 1. tr. 4. c. 13. n. 3. & l. 4. tr. 9. c. 5. n. 3. Haun. tom. 5. de J. & J. tr. 1. n. 236. Pirh. hic n. 91. Schamb. n. 33. Wiest. n. 115. & alij ab his cit. Neque dici potest, quòd Ecclesia, vel Clericus sub tali conditione acceptans donationem renuntiet privilegio suo; quia renuntiatio propriè dicta est sui, & jam quæriti Juris dimissio: quod hoc casu non fit, cum res ita donata Ecclesiastico foro nunquam subjecta fuerit. 3. Si agatur contra Laicum ad evincendum ab ipso rem, quam emit à Clerico; tum enim Clericus venditor, si laudatus ab Emptore fuerit, ei assistere, & comparere debet etiam coram Judice Laico. Covar. pract. qq. c. 8. n. 3. Gaill. l. 1. obs. 37. n. 7. Zoëf. hic n. 28. Engl. n. 45. Schamb. n. 33. Ratio est, quia tali casu principaliter agitur, & sententia fertur contra Laicum

emptorem, contra Clericum venditorem autem solum indirectè, quatenus periculum litis in ipsum transfertur, quod tam parum quoad personam eidem derogat, quam parum derogat Aëtori Clerico, quando præter intentionem sententiam adversam reportat. 4. Si Clericus ratione officij alieno nomine conveniatur tanquam Tutor, Curator, vel Procurator alicujus Laici; tunc enim sortitur forum coram Judice sæculari, sicut forum coram Judice Ecclesiastico sortitur Laicus ratione administrationis rerum temporalium pertinentium ad Ecclesiam. Marant. de Ordin. Judic. p. 4. dist. 11. n. 65. Gaill. n. 7. cit. Pirh. n. 91. hic. Schamb. l. cit. Ratio est, quia eo casu non attenditur persona Clerici, sed eorum, quorum nomine convenitur. 5. Si Clericus Laicum conveniat coram Judice Laico; tunc enim poterit Laicus eundem Clericum vicissim coram eodem Judice in causa civili reconvenire, ut dicitur infra Tit. 4. n. 6. & duob. seq. 6. Si Clericus sit hæres Laici, & lis cum defuncto jam fuit cæpta; quia Judicium, ubi acceptum semel, ibi & finem accipere debet l. ubi acceptum 30. ff. de Judic.

Dub. 2. an Clerici, aliæque Personæ, & loca Ecclesiastica in foro sæculari conveniri de Jure valeant actione reali, non tantum super feudilibus, Regalibus, aliisque cum reservatione donatis bonis, sed etiam super bonis, & rebus cæteris, quæ in dominio suo habent? Affirmant Godofred. in l. de his 3. C. de Episc. & Cleric. n. 2. Bartol. in l. incola 29. ff. ad municipal. n. 5. Mynsing. cent. 1. obs. 22. n. 2. & cent. 4. obs. 95. Gaill. l. 1. obs. 37. n. 4. & communiter Legistæ cæteri. Fundantur 1. quia Constitutiones Ecclesiasticæ, & Imperiales, quibus continetur Clericorum, & aliarum Personarum Ecclesiasticarum à foro Sæculari exemptio, disertè loquuntur de non judicandis, & distringendis in ista illorum personis. Atqui actio realis non personam Clerici, sed rem ejusdem e.g. prædium spectat. Ergo &c. 2. In actione reali Clericus non tam reus est, quam defensor; hic autem privilegio fori non juvatur, quò minus sequatur conditionem personæ, aut rei, cujus defensionem suscipit l. venditor 49. ff. de Judic. Ergo &c. 3. Quisque sortitur forum in loco, ubi res sita est, de qua controversia in Judicium deducenda est c. fin. h. tit. & l. fin. C. ubi in rem actio exerc. Ergo si res sita sit intra territorium Judicis sæcularis, ratione illius Clericus, & Ecclesia sortitur forum sæculare.

Sed his non obstantibus, verius est 92. Clericum, Ecclesiam &c. de Jure etiam actione reali in foro sæculari conveniri non posse. Ita Abb. in c. 10. de constit. n. 22. & in c. 5. h. tit. n. 3. Stephan. Gratian. Discept. forens. c. 16. à n. 21. Covar. pract. qq. c. 31. n. 5. v. secundò in fin. Marant. de Ordin. Judic. p. 4. dist. 11. n. 2.

n. 2. Farin. *prax. crim. l. 1. c. 8. n. 21.* Menoch. *remed. 3. retin. possess. n. 326.* Marta de *Jurisd. p. 4. cas. 125. à n. 2.* Barbof. *Jur. Eccl. l. 1. c. 39. §. 2. n. 107.* Zoëf. *hic n. 24.* Pirh. *n. 86.* Engl. *n. 40.* Schambog. *n. 29.* König *n. 30.* Wiest. *n. 117.* & novissimè P. Friderich. *tr. de for. compet. edit. recent. n. 300.* § *seqq.* & P. Schmier *tr. de Judic. c. 3. à n. 179.*

Consentiunt ceteri alicujus nominis TT. & Canonistæ, & pugnant pro hac sententia clari Juris utriusque textus, præsertim *can. Clericum 2. can. nullus 8. can. inolitæ 42. can. placuit 43. caus. 11. q. 1. c. si diligenti 12. b. tit. Auth. sed hodie, & Auth. statuimus C. de Episc. & Cleric.* quibus, aliisque textibus absolutè traditur, Clericos ad forum sæculare trahi non posse, nec distinguitur inter actionem realem, & personalem. Ratio est, quia res, & bona, tanquam personæ accessoria, sequuntur conditionem personæ, cujus illa sunt, juxta illud: *Quæ Religiosis adherent, religiosa fiunt*, ut dicitur *l. que Religiosis ff. de R. V.* igitur sicut Clerici secundum personam à foro sæculari exempti sunt, ita etiam secundum sua bona, *Conf. 1. à pari*; nam res, & bona assumentis militiam sæcularem &c. transeunt ad illius forum *l. fin. C. de agent. in reb. & l. magisteria 6. C. de Jurisd. omn. Judic.* Ergo etiam res, & bona assumentis Clericatum, qui militia quædam spiritualis est, & conf. nobilior sæculari. *Conf. 2. causa Feudalis c. ex transmissa 6. & c. sq. b. tit.* nominatim excepta est, ut in ea Clericus rectè conveniatur coram Judice feudali laico. Ergo in alijs Regula stat in contrarium, cum exceptio firmet regulam in casibus non exceptis. *Conf. 3.* Si Clerici actione reali in foro sæculari conveniri possunt de jure, in casu *c. fin. de Judic.* Laicus, qui ab Abbate, & Conventu, super quali possessione Juris eligendi Rectorem Politicum, sive Officialem sæcularem conventus, succubuit in foro sæculari, potuisset istos in petitorio convenire in eodem foro, utpote super re merè temporali, ne causarum contentia dividatur. Atqui *c. cit.* statuitur contrarium. Ergo &c. Dixi autem in responsione, *de Jure*; contrarium enim in multis locis obtinet consuetudo, quamvis nonnulli existiment invalidam illam esse, quod examinare non est istius loci.

Argumenta contraria faciliem solutionem habent. *Ad 1.* Judex, qui de causa, & actione reali judicialiter cognoscit, Jurisdictionem suam exercere necessariò debet in possessorem rei; quia citare eum debet, ut sistat se in Judicio. Igitur cum persona Clerici conveniri non possit coram Judice sæculari, nec contra ipsum institui coram eodem actio realis poterit. *Ad 2.* conventus actione reali verè reus est: & esto, sit tantum defensor, etiam in Clericum, ut defensor duntaxat est, Jurisdictionem suam Judex sæcularis directè exercere non potest, cum

privilegio suo eximatur ab omni Jurisdictione sæculari. *Ad 3.* ex eo tantum sequitur, quòd Clericus conveniri debeat coram Judice Ecclesiastico loci, ubi res sita est. Exemplum est in foro Contractus, quod etiam Clericus sortitur in loco contractus; nemo tamen ex hoc infert, quòd conveniri possit coram Judice sæculari loci Contractus.

Dub. 3. An non delegari saltem Laico causæ Civiles, & Criminales, quæ inter Clericos versantur, possint? *Certum est*, quòd hoc possit Papa ex plenitudine potestatis Papalis, ut docet Gloss. in *can. 1. V. preter. dist. 96.* Abb. in *c. 10. de constit. n. 5.* Felin. *ibid. n. 6.* Covar. *pract. qq. c. 31. n. 4.* Laym. in *c. 2. de Judic. n. 4.* Zoëf. *hic n. 16.* Engl. *n. 49.* Pirh. *de Judic. n. 60.* Schamb. *ibid. n. 36.*

Difficultas est, an hæc potestas cognoscendi de causis civilibus, & criminalibus Clericorum delegari, & committi Laico possit etiam ab Episcopo, vel alio Prælato Ecclesiastico? *Ratio dubitandi est*, quia Clericus non potest consentire in Laicum Judicem etiam cum licentia, & consensu Episcopi *c. significasti 18. h. tit.* ergo neque ex commissione Episcopi potest Laicus esse Judex Clerici.

Sed distinguendum est, & dicendum, causas Civiles delegari Laico etiam ab Episcopo, vel alio Prælato Ecclesiastico posse, non verò criminales, ut de ijs cognoscat, & judicet. *Partem primam* defendunt Abb. in *c. 2. de Judic. n. 4.* Decius *ibid. n. 5.* Felin. *n. 1.* Laym. *n. 3.* Barbof. *n. 7.* Zoëf. *hic n. 15.* Pirh. *tit. de Judic. n. 56.* Schamb. *ibid. n. 35.* Ratio est, quia Judex Delegatus quasi proprium nihil habet, sed utitur autoritate, & Jurisdictione delegantis *l. quæcumque 1. §. qui mandatam 1. ff. de offic. ejus, cui mandat est Jurisd.* & sic Jurisdictio, quam exercet Laicus in Clericos, vel Ecclesias ex delegatione Prælati Ecclesiastici, censenda est potius Ecclesiastica, quam Sæcularis. *Excipitur*, si delegatio fieret Laico ad universitatem causarum Civilium; hæc enim ipsi delegari non potest, ut ex communi docent Felin. Laym. Barb. Zoëf. *l. cit.* & ratio est; quia Jurisdictio delegata ad universitatem causarum æquiparatur Ordinariæ, & quasi Ordinaria censeatur, ut alibi dictum est. Atqui Ordinariam Jurisdictionem in Clericos Episcopus saltem, aut alius Papæ inferior committere nequit Laico; quia Clericis tollere privilegium à Jure communi concessum nequit. Ergo &c.

Partem secundam propugnant Abb. in *c. cit. n. 4.* § 5. Alex. *ibid. n. 23.* Laym. *n. 4.* Clar. § *fin. q. 41. n. 5.* Pirh. *de Judic. n. 60.* Schamb. *n. 36.* Proceditque hoc, ut etiam Clerico, & Laico simul delegari hujusmodi potestas nequeat. Ratio est, quia id cederet in injuriam, & contemptum Ordinis Clericalis, si Judices Sæculares

lares, qui statu inferiores sunt, Clericos eorum crimina judicare, ac punirent; contemptus autem iste, & injuria non minor esset, etsi Judex Sæcularis cognosceret de Clericorum criminibus, & sententiam ferret socio Clerico. Ergo &c. Addidi, *ut de ijs cognoscat, & judicet*; nam alia officia, quæ Jurisdictionem nullam sibi annexam habent, potest Laicus exercere ex mandato Judicis Ecclesiastici. Sic enim 1. potest Laicus esse Consiliarius, & Assessor Principis Ecclesiastici, etiam in causis Ecclesiasticis, & Spiritualibus. 2. Potest esse Notarius Episcopi in eisdem Spiritualibus. 3. Potest ex mandato Judicis Ecclesiastici in iisdem Spiritualibus sententiam ab eo conceptam legere, ut praxis confirmat. 4. Potest ex simili mandato tanquam executor Clericum capere, torquere &c. Decius in c. 2. cit. n. 18. Pirh. tit. de Judic. n. 61. Schambog. ibid. n. 36. cit. Ratio est, quia hæc omnia faciendo Laicus Judici Ecclesiastico nudum ministerium exhibet, quod Laicis non est prohibitum c. non indiscretè 1. de procurat. in 6.

Ad rationem dubitandi negatur paritas; nam in casu Ant. prorogaretur Jurisdictio Ordinaria in Laicum, & sic Laicus judicaret Clericum Jure proprio, quod fieri non potest, etiam cum consensu Episcopi c. significasti cit. At in casu Cons. delegatus Laicus utitur Jure, & vice delegantis, & sic Jurisdictio ejus Ecclesiastica censetur. Igitur nisi aliunde repugnet, committi illa ab Episcopo, vel alio Prelato poterit. Non repugnat autem eam committi in causa Civili, repugnat in Criminali ob specialem indecentiam. Ergo ad illam committi Laico potestas judicandi potest, non ad istam.

34 Quæritur 3. Quinam in specie gaudeant privilegio fori Ecclesiastici? 1. hoc privilegio gaudent 1. Clerici, etiam in minoribus solum constituti, imò primâ tonsurâ duntaxat initiati, modò habeant qualitates requisitas à Trid. sess. 23. c. 6. de reform. & referendas infra n. seq. nam etiam ipsi ex vi propriæ significationis hujus vocis Clericorum appellatione veniunt, ut colligitur ex c. nullus 2. h. tit. 2. Regulares utriusque sexus can. de persona 38. caus. 11. q. 1. c. Clericis 3. de immunit. Eccl. in 6. Auth. statumimus C. de Episc. & Cleric. Novell. 123. c. 21. Neque obest, etsi Ordine aliquo Ecclesiastico insigniti non sint; quia nihilominus personæ Ecclesiasticæ sunt, utpote obsequio Divino specialiter mancipatæ can. duo sunt 7. caus. 12. q. 1. & can. si quis suadente 29. caus. 17. q. 3. imò hoc privilegio gaudent etiam Novitij, ut constans est Canonitarum, & Legistarum doctrina, ut videre est apud Sanch. l. 6. moral. c. 10. n. 10. quia & ipsi personæ Ecclesiasticæ reputantur. 3. Religiosi Ordinum Militarium, Oblati, qui se, suæque in totum Religioni tradiderunt, FF. Tertiarij S. Francisci, & S. Dominici, si in

communi vivant. Bartol. de offic. & potest. Episc. alleg. 12. n. 39. 41. & 45. 4. Eremitæ, qui in approbata aliqua Religione tria substantialia ejusdem Vota emiserunt, vel in Congregatione aliqua in commune, & juxta modum ab Episcopo approbatum vivunt, aut saltem Episcopali autoritate ad Ecclesiæ, vel Oratorij servitium deputati sunt, & habitum Eremiticum gestant. Sanch. l. 6. mor. c. 16. n. 10. Fagn. in c. 2. h. tit. n. 55. & seqq. Barbof. l. cit. n. 43. Pirh. n. 97. Schamb. n. 28. Wiest. n. 162. 5. Denique Rectores Hospitalium, Episcopali autoritate erectorum, si degant intra domos eorum. Barbof. cit. n. 37. Pirh. Wiest. l. cit. nam & ipsi Hospitalarij, qui sub obedientia illorum vivunt, fruuntur hoc privilegio juxta Trid. l. cit.

Dub. 1. quid requiratur, ut Clericus in minoribus constitutus, vel primâ tonsurâ initiatus gaudeat privilegio Clericali? 1. hic distinguendum inter Jus antiquum, & novum Tridentini; nam Jure antiquo privilegio hoc gaudebant omnes Clerici tam in Civilibus, quam in Criminalibus, ut patet ex c. nullus 2. h. tit. ubi præcipitur universatim, ne ullus Judicium secularium Presbyterum, Diaconum, aut Clericum ullum --- per se distringere, aut condemnare præsumat. Hodie verò ex Decreto Trid. sess. 23. c. 6. de reform. ut Clericus, extra Ordines Sacros, seu Majores constitutus, privilegio fori gaudeat, necesse est, ut vel Beneficium Ecclesiasticum habeat, aut habitum cum tonsura deferat, & simul alicui Ecclesiæ ex mandato Episcopi inserviat, vel in Seminario Clericorum, aut in aliqua Schola, vel Universitate de licentia Episcopi, quasi in via ad majores Ordines suscipiendos, versetur, ut loquitur Trid. l. cit.

Dixi, Beneficium habeat, aut habitum deferat &c. nam si Clericus talis Beneficium habet, etiam si nec habitum deferat, nec reliqua Tridentini requisita habeat, adhuc tamen privilegio fori gaudet; quia laudata Synodus dictas qualitates solum alternativè exigit. Sumitur autem hic nomen Beneficij latè: ac proin ad hunc effectum sufficit, si ejusmodi Clericus minor habeat Capellaniam etiam collativam, Præbendam, vel Pensionem, modò in Titulum collata illa sint, & annexum spirituale obsequium habeant, Bernardus Diaz. in pract. canon. c. 65. n. 10. & seqq. Barb. de offic. Episc. alleg. 12. n. 8. & seqq. Pirh. hic n. 93. & alij ab his cit. Neque opus est, ut talis Beneficij possessionem adeptus sit; nam in Beneficialibus principaliter attenditur Titulus, non possessio, & in materia hac favorabili, immunitatem Ecclesiæ concernente, extensio fieri debet. Covar. l. 3. var. c. 16. princ. Paris. l. 7. de resign. benef. q. 1. n. 46. & 47. & ita resolutum fuisse à S. Congreg. Cardd. 16. Julij 1587. testatur Gallemart. in c. 6. Trid. cit. n. 5. y. Clericum primæ tonsuræ.

Dub. 2. an privilegio fori gaudeant etiam

etiam Clerici conjugati? **¶** affirmative, si cum unica, eaque virgine matrimonialiter copulati sint; alicujus præterea Ecclesie servitio, vel ministerio ab Episcopo deputati, eidem Ecclesie inserviant, vel ministrant; & insuper Clericali habitu, & tonsura utantur, ut statuit Trid. c. 6. cit.

Controversia est, an hujusmodi Clerici conjugati privilegio fori gaudeant solum in criminalibus, an etiam in Civilibus? Utrumque affirmant Ancharan. in c. un. de Cler. conjugat. in 6. not. 4. Franc. ibid. §. 3. cum n. 4. Marta de Jurisd. p. 4. cas. 153. Engl. tit. de Cleric. conjugat. n. 7. & novissimè P. Schmier tr. de Judic. c. 3. n. 128. & colligi videtur ex c. un. cit. ubi dicitur, Clericum talem trahi non posse criminaliter, aut civiliter ad Judicium seculare.

Sed verius hujusmodi Clerici privilegio fori solummodo gaudent in criminalibus, non verò in civilibus. Ita teste P. Friderich tr. de for. compet. edit. recent. n. 246. sententia communissima, & declaravit S. Congr. Cardd. Trid. Interpp. apud Delbene de Immunit. Eccl. c. 4. dub. 11. n. 12. Clarè hoc indicant c. un. cit. verba ibi: pro commissis ab eo excessibus, vel delictis; & in fine ibi, in cæteris autem eos gaudere nolumus privilegio Clericali.

Neque obstant verba ejusdem cap. allegata ab Adversarijs; intelligi enim debent juxta verba immediatè præcedentia, ut sensus sit, quòd talis Clericus non possit conveniri coram Judice seculari de crimine, sive criminaliter, sive civiliter de eo agatur: unde si causa sit merè civilis, Judicem habebit Laicum, qui tamen solum in bonis procedere adversus eundem potest, non verò adversus personam eum incarcerando, vel alià corporali poenâ plectendo; quia sic jam ageret contra privilegium Canonis, quod certo habet etiam Clericus conjugatus, ut patet ex c. un. cit. & confirmatur compluribus Declarationibus Cardd.

87 Dub. 3. An privilegio fori gaudeant etiam Laici Ecclesie, vel Clericorum coloni, ministri, & familiares, liberi, & uxores legitimæ? **¶** Ad 1. negativè; sed hi regulariter conveniri debent coram Judice seculari. Gloss. in can. indicatum, V. inter eos, dist. 89. Abb. in c. 2. h. tit. n. 6. Pirh. hic n. 96. in fin. Excipitur tamen triplex casus. 1. Si Ecclesia ex privilegio Imperatoris habeat in ipsos Jurisdictionem. 2. Quando hujusmodi coloni generalem administrationem habent ab Ecclesia. 3. Quando conveniuntur super re, quam tenent ab Ecclesia.

Ad 2. affirmativam defendit Marta de Jurisd. p. 4. cas. 111. n. 6. Engl. n. 44. hic, & videtur hoc etiam colligi ex c. final. v. petijt. de offic. Archidiac. ubi supponitur, familiares Episcopi esse sub istius Jurisdictione. Verum quia hoc speciale quid est de familia Episcopi, quòd privilegio fori Ecclesiastici gau-

deat, ad cæteros Clericos, & horum familiares immeritò trahitur.

Hinc tenenda est negativa sententia, quam post Abb. Felin. Archidiac. defendunt Clar. §. fin. q. 35. n. 18. Suar. l. 4. defens. fid. c. 29. n. 10. & novissimè P. Friderich. de for. compet. n. 258. Ratio est tum, quia hoc nullo Jure cavetur; tum quia nec Clerici in minoribus constituti privilegio isto gaudent, nisi vel Beneficium, vel alia à Trid. requisita habeant. Neque obstat c. nullus 2. h. tit. ibi, aut minores Ecclesie, quæ verba ne frustra sint addita, videntur intelligenda de Laicis Ecclesie servientibus; nam Clerici minores jam antè comprehenduntur satis nomine generali Clericorum. Dicendum enim cum

Suarez l. cit. n. 11. per minores ibi intelligi personas Ecclesiasticas nullum Ordinem, aut tonsuram habentes, ut sunt multi Religiosi. Quando autem cas. Ecclesiarum 69. caus. 12. q. 2. dicitur Ecclesiarum, & Clericorum servos ab Angarijs eximi, id intelligendum est de servis propriè dictis, qui cum inter bona eorum computentur, mirum non est, quòd sicut bona illorum cætera, ita & ipsi ab ejusmodi oneribus exempti sint.

Ad 3. Pro affirmativa sententia Argumentum nonnulli sumunt ex l. cum quadam 19. ff. de Jurisd. l. femina 3. ff. de Senator. l. fin. §. fin. ff. ad municip. l. omnis 2. §. fin. C. de Episc. & Cler. l. fin. C. de incolis, in quibus dicitur, quòd uxor sequatur Jurisdictionem, & forum mariti; non debet autem ex eo, quòd maritus sit Clericus, legitimà uxor esse deterioris conditionis, quam uxor Laici. Ergo &c. Sed tenenda est negativa sententia, quam etiam defendunt Sanch. l. 7. de matr. D. 47. à n. 3. Pal. tr. 12. D. un. p. 2. n. 10. v. decimo, Barbof. Jur. Eccl. l. 1. c. 39. §. 2. n. 62. Pirh. hic n. 95. Ratio est, quia privilegium fori est privilegium personale; concessum Clericis, & personis Ecclesiasticis, quales non sunt uxores Clericorum conjugatorum: adeoque ad ipsas non extenditur. Multo minus privilegium istud extendi debet ad Clericorum concubinas; quia non debent ex suo delicto referre commodum. Fagn. in c. 2. h. tit. n. 39. §. sqq. Pirh. hic n. 96. Excipitur, si rex agatur de concubinato ipso commisso cum Clerico; cum enim tali casta institui processus contra ipsas nequeat, nisi etiam tangatur persona Clerici; ideo secundum multos tali casu institui processus debet coram Judice Ecclesiastico etiam adversus concubinam Clerici.

Dub. 4. An Clericus minor, vel Religionis Novitius propter delictum v. g. homicidium, furtum, adulterium &c. in statu Laicali commissum, post Ecclesiasticum Statum assumptum, judicari, & puniri debeat à Judice seculari, an ab Ecclesiastico? Magnus hic conflictus opinionum est. Negant absolutè aliqui; alij absolutè concedunt alij cum Farin. l. 1. prax. crim. q. 8. n. 104. §.

sqq. distinguunt, & cussi prioribus negant puniri posse à Judice sæculari, si Statum Ecclesiasticum assumpsit sine fraude; affirmant cum posterioribus, si Statum illum assumpsit in fraudem, sed in pecunia solum, & bonis.

Ego cum Colendissimo Antecessore meo P. Melchior Friderich *tr. de for. compet. edit. 2. n. 249.* & alijs ab ipso *citt.* aliam adhibeo distinctionem, quã puto sententias prædictas utrunque conciliari: Vel enim contra delicti reum ante susceptum Clericatum, à Judice sæculari ceptum jam est Judicium per citationem, aut litis contestationem, vel nondum est ceptum.

Si primum, respondere debet coram Judice sæculari, ut recitè Menoch. de arbitr. cent. 2. cas. 131. n. 8. Pignatell. tom. 2. consult. 66. n. 21. quia ibi perfici debet Judicium, ubi ceptum est & proposuisti 19. h. tit. Puniri tamen ab eo poenã corporis afflictivã nequit; quia per susceptionem Clericatus persona ejusdem exempta est à potestate sæculari.

Si secundum, conveniri debet coram Judice Ecclesiastico, prout non semel declaratum esse à Congregat. Immunit. testatur Pignatell. consult. cit. n. 26.

Neque obstat, quòd intentio assumptionis hunc Statum fuerit se subtrahere Jurisdictioni sæculari; per hoc enim nemini infert injuriam, neque committit fraudem, sed utitur Jure suo, sicut ille suo Jure utitur, qui post patratum delictum confugit ad Asylum: & ratio est, quia in potestate ipsius est se subtrahere; proinde privilegio carere non debet, quod secum affert Status assumptus.

89 Dub. 5. an vice versa, si Clericus minor, vel Religionis Novitius commisit delictum in Clericatu, vel Monasterio, & illo patrato redeat ad Statum Laicalem, judicari, & puniri debeat à Judice Sæculari? Affirmativa videtur sequi ex resolutione *Dub. præc.* si enim is, qui post crimen in Statu Laicali commissum factus est Clericus, vel ingressus est Monasterium, puniri à Sæculari nequit; quia est Clericus à Jurisdictione Sæculari exemptus: è contrario ille, qui post crimen commissum in Statu Clericali factus est Laicus, à Judice Sæculari puniri poterit; quia jam est Laicus subiectus potestati Laicæ.

Sed retinenda est negativa sententia, & dicendum, talem Clericum, etiam post desertum Clericatum, quoad delicta in hoc commissã, fortiri forum Ecclesiasticum, & à solo Judice Ecclesiastico puniri posse. Ita *Clar. S. fm. q. 36. n. 11. Covar. præc. qq. c. 31. n. 8. Stephan. Gratian. Discept. forens. tom. 2. c. 226. n. 1. Farin. præc. crim. l. 1. q. 8. n. 66. Marta de Jurisd. p. 4. cas. 121. n. 4. Barbof. Jur. Eccl. l. 1. c. 39. §. 2. n. 98. Delbene de Immunit. Eccl. c. 4. dub. 30. n. 4. Pirh. hic n. 104. Wiest. n. 165. & novissimè P. Friderich *tr. de for. compet. edit. 2. n. 250.* & P. Schmier. *de Judic. c. 3. n. 137. & duob. sqq.* sicque teste Delbene *l. cit.* declaravit S.*

Congreg. Immunit. 9. Sept. 1631. Ratio est, quia ad gaudendum privilegio attenditur status temporis, quo delictum patratum, non verò tempus, quo sententia fertur *l. quoties 1. princ. ff. de poenis.* At quando delictum commissum fuit, erat immune à Jurisdictione Laica. Ergo huic etiam post mutatum statum non subicitur, cum nullo Jure cautum sit, quòd amissio privilegij per dimissionem Status retrotrahatur ad tempus præteritum.

Ad rationem dubitandi negatur paritas; nam Laicus transeundo ad Clericatum non tantum mutat forum, sed etiam Statum, ita ut omnino eximatur à Jurisdictione sæculari; & hinc ne Judex sæcularis de ejus crimine, ante Clericatum commissum, possit cognoscere, obstat conditio Status, cum absolute dedecet, ut positus in Statu Clericali judicetur à Sæculari.

At non dedecet Clericum, qui factus est Laicus, judicari à Judice Ecclesiastico de crimine commissum in Statu Clericali; proinde hunc deserens, etsi statum mutet, non tamen forum, sed forum foro accumulatur, ita ut Ecclesiasticum retineat quoad delicta in Statu Clericali commissã, & Laicale acquirat quoad causas, & crimina ab ipso committenda in futurum.

Quæritur 4. quinam Clerici non gaudeant privilegio fori? *8.* distinguendum inter Clericos constitutos in minoribus duntaxat Ordinibus, & inter constitutos in Majoribus. *Constituti in minoribus* privilegio fori privantur omnes, qui conditiones à Trid. requiritas, & *supra n. 85.* relatas non habent. *In majoribus constituti* illud amittunt.

1. Si propter delictum aliquod, vel incorrigibilitatem gradu suo dejectus, & Curie sæculari traditus sit; talis enim post ejusmodi degradationem judicari, & puniri à Judice Sæculari potest, ac si Clericus non fuisset *c. an si Clerici 4. & c. cum non ab homine 10. de Judic. c. ad abolendam 9. de heretic. c. novimus 27. de V. S. c. degradatio 2. de poenis in 6.* 2. Si habitum, & tonsuram Clericalem nunquam deferat, & ab Episcopo ter, vel in Synodo Generali sub expressa poena amissionis privilegij Clericalis semel monitus, eum deferre nolit, seque incorrigibilem ostendat *c. in audientia 25. & c. contingit 45. de sent. excomm.* 3. Si reus sit *Assassinij c. per humani 1. de homicid. in 6.* ubi Bonifacius VIII. *Quicumque*, inquit, *tam Clericus, quàm Laicus, qui hujusmodi immanitate per Assassinum aliquem interfici fecerit, sit à toto Christiano populo diffidatus*: quo textu etsi privilegio hoc videatur factò ipso privatus, non tamen antea privatio hæc inducetur, quàm subsecuta fuerit sententia declaratoria criminis ob Constitutionem Clem. VIII. *editam 18. Dec. 1595.* quã Declaratio Ecclesiæ prævia disertè exposcitur.

4. Si dimisso habitu Clericali, se immisceat enormitatibus, sive multa enormia crimina committat, & post trinam Epif-

Episcopi monitionem non respuerit. Covar. *pract. qq. c. 32. n. 2. y. tertio bis*, Clar. *S. fin. q. 36. à n. 19.* Farin. *l. 1. prax. crim. q. 8. n. 53.* Marta *de Jurisd. p. 4. cas. 135. n. 2.* Fachin. *l. 9. contr. c. 28.* Barb. *l. 1. Jur. Eccl. c. 39. §. 2. n. 71. & seqq.* 5. Alijs etiam casibus, q̄ i recensentur *c. un. de Vit. & honest. Cleric. in 6. Clem. 1. eodem*, aliisque textibus.

91 Dub. 1. an aliquando Judex Sæcularis Clericum delinquentem capere, & incarcerare possit, ut eum sistat Prælato Ecclesiastico?

Ratio dubitandi est, quia delinquentis apprehensio, & incarceratio sunt actus Jurisdictionis; hæc autem Laicis in Clericos non est permissa, ut hæctenus dictum est. Ergo &c. Verum argumentum istud tantum probat, regulariter hoc fieri non posse, aut propria Judicis Sæcularis potestate; neque enim desunt casus, quibus hoc ei per accidens, & quasi ex commissione Ecclesiæ, istiusque permissione, saltem rationabiliter præsumpta, licet.

Et 1. quidem, quando Clericus sibi, vel proximo vult grave malum inferre, vel aliud delictum committere, quod absque coercitione, & captura impediri nequeat. Abb. *in c. ut fame 35. de sent. excomm. n. 6.* Farin. *prax. crim. l. 1. q. 3. n. 120.* Menoch. *de arbitr. c. 180. n. 20.*

Ratio est, quia quilibet non tantum se, sed etiam defendere contra injurias, & damna potest, sed etiam proximum: quod à fortiori procedit de Magistratibus, quibus cura incolunitatis, & pacis civium ex officio incumbit. Proceditque hoc non tantum, quando certum est delictum esse committendum, aut damnum inferendum, sed etiam quando solum præsumitur, & merito timetur, ut si Clericus noctu in plateâ horâ insolitâ inveniatur cum armis, præcipue sine habitu Clericali, ut alijs *citt.* notat Oliva *p. 2. for. Eccl. q. 22. n. 9.*

2. Quando deprehenditur in flagranti delicto. Abb. *in c. 2. de sent. Excomm. n. 6.* Felin. *ibid. n. 2.* Clar. *S. fin. c. 28. n. 6.* Farin. *q. 8. cit. n. 122.* Oliva *l. cit. n. 10.* P. Friderich. *de for. compet. edit. 2. n. 322.* quod teste Oliva *l. cit.* confirmat praxis totius Orbis, si tamen criminis talis reus suspectus de fuga sit; nam si periculum non sit in mora, non potest Magistratus Sæcularis ejusmodi Clericum delinquentem capere, quippe quod ipsi solum permillum est in defectum Ecclesiastici.

3. Quando Clerici crimen est notorium, non tamen aliter, quam ut in casu immediate antecedente dixi, si de fuga suspectus sit: quo casu si ad capturam Clerici à Magistratu Sæculari procedatur, ultra 20. horas detineri non debet, imò, quamprimum potest, Ecclesiasticæ Curie remittendus. Felin. *in c. 10. de Judic. n. 20.* Farin. *q. 8. cit. n. 118.* Pal. *tr. 12. D. un. p. 6. n. 14.* Wiest. *hic n. 186.*

4. Si Clericus sit debitor, & similiter

de fuga suspectus sit, nec velit præstare cautionem de solvendo, quod salva sustentatione potest; cum enim in hoc casu cogi à suo Judice ad solvendum possit, non apparet, cur non queat detineri vel à Judice Sæculari, vel ab ipso Creditore, si cum ipso fugiente spes solutionis obtinendæ abitura esset, cum mens Ecclesiæ non videatur esse, ut Clericus cum damno Creditoris fruatur privilegio Clericali, & delictum impunè ferat cum re alijs debita se subducendo. Felin. *in c. 10. de Judic. n. 1. y. utrum autem.* Covar. *l. 2. var. c. 1. n. 9.* Farin. *l. cit. n. 119.* Gutier. *pract. qq. l. 1. q. 82. n. 2.* Pirh. *hic n. 105.* Wiest. *n. 186.*

5. Si Clericus gravi injuriâ affectus Laicum, ob quam ille à Magistratu suo Ecclesiastico incarcerandus, atque ad satisfactionem compellendus erit; nam etiam hoc casu, si statim adiri Judex Ecclesiasticus nequeat, & periculum sit, ne fugâ sese subducatur, Clericus capi, & incarcerari etiam à Judice Sæculari potest, dum Judici Ecclesiastico sisti possit, cum publicè interfit, ne cuncta in a maneant impunita. Molin. *tr. 3. de Just. D. 56. n. 2.* Laym. *l. 4. tr. 9. c. 4. n. 8.* Pirh. *hic n. 105. cit.*

6. Quando Clericus portat arma, per Leges Principis, vel Magistratus Sæcularis deferri prohibita; tunc enim ijs spoliari potest per Judicem Laicum, & capi, ut tradatur Judici Ecclesiastico puniendus. Clar. *S. fin. q. 36. n. 26.* Farin. *l. cit. n. 96.* Pirh. *l. cit.*

7. Quando Clericus potest impunè offendi, & verberari. Farin. *n. 113.* & alij *suprà cit.* 8. Denique quando id Judex Laicus facit ex mandato Ecclesiastici. Farin. *n. 121.*

Dub. 2. an Judex Sæcularis punire valeat Clericum delinquentem in officio Sæculari? Videretur tenenda affirmativa sententia.

1. Quia ita observat praxis, & consuetudo. 2. Quia personæ Ecclesiasticæ hic non considerantur quæ tales, sed ut Officiales, & Ministri Sæculares. 3. Quia sub hac tacita conditione evehuntur ad munia sæcularia, ut Principibus quoad correctionem, & punitionem subsint; & ita suscipiendo illa munia censentur privilegio suo tacitè renuntiâsse.

Sed hoc non obstante, dicendum, Clericum recipientem Officium Sæculare à Principe Laico, & in hoc delinquentem, ab eodem puniri non posse. Ita Clar. *S. fin. q. 36. n. 25.* Cochier *tom. 2. de Jurisd. in exempt. p. 3. q. 41. à n. 1.* Haun. *tom. 5. de J. & J. tr. 1. n. 247.* Pignarell. *tom. 2. consult. 27. n. 5.* P. Wiest. *hic n. 170.* P. Schmier *tr. de Judic. c. 3. n. 195.* & seqq. alique plures ab his *citt.* Ratio est, quia fori Ecclesiastici privilegium Clericis, præsertim in Criminalibus, concessum est indistinctè, ut pro ullo delicto in eos procedi, & personaliter, vel pecunialiter condemnari à Curia Sæculari nequeant.

queant, ut patet ex *c. ar. si Clerici 2. c. cum non ab homine 10. Sc. de judic.* igitur etsi Princeps, vel Magistratus Sæcularis ejusmodi Clericum officio privare, imò si debitor appareat, de debitorum, & damnorum quantitate informare se possit, ut tamen ad solutionem, & damnorum reparationem condemnatur, & opportunis remedijs compellatur, Judex Ecclesiasticus adiri debet.

Argumenta in contrarium allata non urgent. *Ad 1.* Consuetudo illa, utpote

Immunitati Clericorum inimica, à plerisque damnatur. *Ad 2.* Si ira præscindi possit, non facillè inveniretur casus, in quo non posset procedi adversus Clericum à Judice Sæculari, cum plerumque adversus ipsum instituat actio sub respectu, & qualitate Civili e. g. fidejussoris, depositarij, civis &c. *Ad 3.* renuntiatio tacita non majorem vim habet, quam ipsi Jus tribuat; Jus autem, etsi prohibeat Clericis receptionem Sæcularis officij *c. Sacerdotibus 2. c. sed nec 4. c. Clericis 5. Sc. ne Cleric. vel Monach.* recipientem tamen non privat privilegio fori, neque illum Jurisdictioni Principis, vel Magistratus Sæcularis subjeit. Ergo &c.

93 Dub. 3. an Clericus, qui deliquit dicendo falsum testimonium in Judicio Sæculari, judicari, & puniri à Judice Sæculari possit? Affirmant Cynus, & Bald. in *l. nullum 14. C. de testib.* Federic. Senens. *conf. 93. Sc. Guilhel. de Benedict. p. 1. repet. in c. Rainutius n. 434. V. Sc. uxorem*: sed dissimiliter; nam primi duo id concedunt absolute, posteriores affirmant de multa pecuniaria, de poena corporali negant. Fundantur 1. quia Laicus in Judicio Ecclesiastico falsum deponens ab eodem Judice puniri potest, ut notant Covar. *pract. qq. c. 18. n. 8.* & Guazzin. *defens. reor. 1. c. 11. n. 34.* ergo & Clericus puniri potest à Judice Laico, apud quem falsum deposuit. 2. Quia *l. nullum cit. Zeno Imp.* statuit, non licere cuiquam testi allegare fori præscriptionem, quo minus à Judice puniatur, coram quo deposuit falsum. 3. Quia concessio, & commissio aliquo, concessa, & commissa intelliguntur omnia, quæ sunt necessaria ad illud expediendum *c. præterea 5. de offic. Delegat.* atqui ad causæ principalis decisionem necessarium est cognoscere, an Clericus, qui in causâ deposuit, falsò fuerit testificatus, cum absque hoc non sciatur, an ejus testimonio fides habenda sit. Ergo &c.

Sed retinenda est negativa Sententia, quam etiam defendunt Abb. in *c. verum 7. h. tit. n. 20.* Felin. *ibid. n. 5.* Clar. *S. fin. q. 88. n. 14.* Gutier. *pract. qq. l. 1. q. 24. n. 1.* Menoch. *de arbitr. l. 1. q. 91. n. 18.* Fachin. *contr. l. 9. c. 27.* Farin. *prax. crim. l. 1. q. 8. n. 26.* Marta *de Jurisd. p. 4. c. 128. n. 9.* Pignatell. *tom. 2. consult. 48. n. 4.* Engl. *hic n. 46.* Wiest. *n. 169.* & novissimè P. Friderich *de for. compet. edit. 2. n. 319.* & P. Schmier *de*

Judic. c. 3. n. 203. Ratio est, quia Sæcularis Judex respectu personæ Clericalis, quomodocumque delinquentis, non solum incompetens, sed omnino incapax est Jurisdictionis *c. ar. si Clerici 4. c. cum non ab homine 10. Sc. de Judic.* atqui quando Judex respectu personæ non solum incompetens, sed etiam incapax Jurisdictionis est, contra illum non potest procedere judicialiter, ut explorata Juris Regula habet. Ergo &c.

Neque obstant Argumenta contraria. *Ad 1.* negatur paritas; nam Judex Ecclesiasticus respectu Laici non est omnino incompetens, sed fit competens respectu ejusdem, si in Judicio illius delinquat *arg. l. nullum cit.* *Ad 2.* Lex illa intelligi debet de alijs habentibus præscriptionem fori, non verò de Clericis, de quorum privilegijs statuere Jus Civile nihil potest. *Ad 3.* argumentum id bene probat, quòd Judex Laicus cognoscere de testimonio à Clerico deposito debeat, in finem, ut sciat, quanta ei sit adhibenda fides, non verò in finem, ut puniat crimen falsi.

Dub. 4. an fori Ecclesiastici privilegio defendatur Clericus reus criminis læsæ Majestatis, v. g. conspirationi, ac rebellioni subditorum in suum Principem temere se immiscendo? Videtur non posse, imò negandum si ppositum Dubij, quòd Clericus conspirando in patriæ, & domicilij sui Principem, rebellionis, aut criminis læsæ Majestatis reus esse possit; nam crimen hoc in Principem offensum committitur à solis subditis. *Clem. 2. 7. rursus de sent. Sc. re judic.* Clericus autem, tanquam persona à Jurisdictione Sæculari exempta, non est subditus Sæcularis Principis per DD. quos citat Barbosa. *l. 1. Jur. Eccl. c. 39. §. 2. n. 96.* & Olivafor. *Eccl. p. 2. q. 17. n. 26.* Ergo &c. Sed hæc ratio non probat intentum; nam unusquisque tale crimen committit, quale est id, ad quod committendum est alteri cooperatus, eumve induxit, prout cum S. Thom. *2. 2. q. 43. a. 3.* communiter DD. notant. Igitur licet hujusmodi Clericus per hoc, quòd ipse in patriæ, vel domicilij sui Principem conspiravit, perduellionis, aut læsæ Majestatis reus propriè non fiat, reus tamen illius fit, subditis in Principem suum conspirantibus se miscendo, & eos ad conspirationem, aut rebellionem concitando.

Quare ad propositum dubium dico, ejusmodi Clericum fori privilegio non quidem defendi ita, ut si inter perduelles reperiat in pugna, occidi, aut capi nequeat, si tamen vel in bello, vel aliàs captus sit, adversus eundem à sæculari potestate ad poenam criminis procedi non posse, nisi antea degradatus sit, vel Superior Ecclesiasticus satisfactionem præstare requisitus nolit. Ita Vincent. de Franchis *decif. 691.* Marta *de Jurisd. p. 4. cas. 133. n. 27.* Farin. *prax. crim. l. 1. q. 8. n. 28.* & *sc. q. 17.* Olivafor. *Eccl. p. 2. q. 17. n. 25.*

n. 35. Barbof. l. 1. Jur. Eccl. c. 39. §. 2. n. 96. Wiest. hic n. 167. & alij ab his citt.

Dixi 1. hujusmodi Clericos, si interperduelles reperiantur in pugna, occidi, & capi à Seculari potestate posse: imò expectari non debet, donec conspiratio, & rebellio erumpat, effectumque aliquem habeat, sed praveniri potest, & perduellibus se immiscens Clericus capi à Magistratu Sæculari, vel etiam occidi, si aliter damnum vel privatum, vel publicum averti nequeat, ut bene P. Friderich de for. comp. edit. 2. n. 316. & rationem dat, quia hæc procedendi ratio est potius defensio naturali Jure etiam privatis permiffa, quam punitio, & vindicta.

Dixi 2. si captus sit, adversus eum à Seculari potestate ad poenam criminis procedi non posse, nisi antea degradatus sit; quia aperti Juris Regula est, Clericum pro quocunque crimine, etiam atrocissimo, judicari, & puniri non posse à Curia sæculari, nisi actualiter sit degradatus c. at si Clerici 4. c. cum non ab homine 10. de Judic. c. nullus 2. c. si diligentii 12. h. tit. c. novimus 27. de V. S. Neque obstat generalitas l. quisquis 5. C. ad Leg. Jul. Majest. nam Lex ista, utpote merè Civilis, ad Clericos non porrigitur.

Dixi 3. vel Superior Ecclesiasticus satisfactionem prestare requisitus nolit; nam quamdiu obtineri Justitia contra Clericos hujusmodi ab Ecclesiastica potestate potest, Jus sibi ipsis dicere non possunt Laici. Secus, si Justitia negaretur. Oliva q. 17. cit. n. 121. ubi notat, hoc casu contra Regulam c. si Jdex de sent. excomm. in 6. tales Clericos à Magistratu Sæculari detineri captivos posse, donec appareat, utrum procedat Ecclesiasticus, eo quòd tunc Princeps non Jurisdictione, sed protectiva potestate procedat, nec conveniat Principi coram Judice Ecclesiastico litigare.

95 Dub. 5. an Personæ, & Loca Ecclesiastica conveniri coram Judice Sæculari, & condemnari ab illo, ad poenam, & refarcitionem possint ratione Pauperiei, seu damni ab animalibus illorum illati? Videtur respondendum affirmativè; quia Actio Quadrupedaria in rem scripta est, nec contra personas Ecclesiasticas quæ tales, sed quæ possessores animalium exercetur.

Sed tenenda est negativa Sententia, quam etiam defendunt Squillan. c. 7. n. 94. Dian. p. 1. tr. 1. ref. 72. Barb. Jur. Eccl. l. 1. c. 39. §. 2. n. 122. Ranbeck panopl. Eccl. D. 2. c. 2. contr. 3. n. 1. Haun. de J. & J. tom. 5. tr. 1. n. 244. Wiest. hic n. 171. & novissimè P. Schmier de Judic. c. 3. n. 156. Ratio est, quia ista præcisio, quæ Clericus dicitur conveniri quæ possessor, non facit, quo minus ille subiciatur Jurisdictioni Sæculari; aliàs etiam quæ debitor conveniri coram Laico posset: cum ergo in Actione Quadrupedaria verum Judicium exerceatur in Clericum quæ reum, consequens est, illud

coram Judice Ecclesiastico movendum esse.

Neque obstat, quòd causa hæc sit merè temporalis; nam etsi talis sit ex natura sua, ratione personæ tamen, quæ ex ea convenienda, & condemnanda est, Ecclesiastica est, & Ecclesiastico Judicio definienda, ut constat ex c. si diligenti 12. hic, & novissimè ex Declaratione Card. Trid. Interpp. ubi statuitur, causas damnorum datorum per Ecclesiasticos, seu per eorum animalia &c. spectare ad Curiam Episcopalem privativè, ut notat Barb. l. cit. n. 123. Ad rationem dubitandi patet ex dictis.

Quæritur 5. quo Jure Clerici, & aliæ 96 Personæ Ecclesiasticæ sint exemptæ à Jurisdictione, & potestate Sæculari? Distinguendo inter causas Spirituales, & Temporales. Quoad causas Spirituales, seu quæ Fidem, Sacramenta, Divinum Cultum, animarumque salutem, & finem Supernaturalem spectant, certum est apud Catholicos omnes, non tantum Clericos, sed etiam Laicos à Jurisdictione, & potestate Sæculari Jure Divino exemptos esse: & ratio patet, quia hujusmodi causarum cognitio Judicialis requirit potestatem Spiritualem, à Christo institutam, & D. Petro, ac Successoribus ejus concessam. Major difficultas est quoad causas Temporales: ubi Catholici DD. in duas extremè oppositas Sententias abeunt.

Prima dicit, etiam in his Clericos, & alias Personas Ecclesiasticas à Jurisdictione, & potestate Sæculari Jure naturali, vel saltem Divino positivo exemptas esse. Ita Gloss. in can. si Imperator 11. V. & discut. dist. 96. Abb. in c. 12. de Confit. n. 6. Felin. ibid. n. 6. Clar. S. fin. q. 36. n. 2. Azor p. 1. l. 5. c. 12. q. 1. Marta de Jurisd. p. 2. c. 6. n. 1. Laym. l. 4. Theol. mor. tr. 7. c. 8. n. 1. & seqq. Fagn. in c. 10. cit. n. 10. & in c. cum non ab homine 10. de Judic. n. 66. Barb. Jur. Eccl. l. 1. c. 39. §. 2. n. 5. Engl. hic n. 38. & non pauci alij, præsertim TT. & Canonistæ. Fundantur 1. paritate cum Sacerdotibus, & Levitis Veteris Legis; nam hi, ut colligi potest ex varijs textibus, præsertim Gen. 47. v. 22. Levit. ult. v. 28. & Num. 18. v. 8. & 9. Jure Divino exempti erant à Jurisdictione Sæculari aliarum Tribuum, & à Lege solvendi tributa. Igitur etiam Sacerdotes, & Ministri novæ Legis, tantòque magis, quantò excellentiâ, & dignitate Veteris Legis Sacerdotes, & Ministros magis antecellunt. 2. Diversis Juris Canonici textibus, præsertim can. futuram 15. caus. 12. q. 1. ubi pientissimus Imperator Constantinus, Vos, inquit, à nemine dijudicari potestis, quia solius Dei judicio reservamini: & c. quanquam 4. de censib. in 6. ubi Ecclesia, Ecclesiasticæque persone, ac res ipsarum non solum Jure humano, quin imò & Divino à Sæcularium personarum exactionibus dicuntur immunes esse: quibus

bus consonat Trid. Synodus, quæ sess. 25. c. 20. de reform. ait, *Ecclesie, & personarum Ecclesiasticarum immunitatem DEI ordinatione, & Canonice Sanctionibus constitutam.* 3. *Facto Christi*, qui Matth. 17. v. 25. § 26. tributum solvit pro se, & Petro scandali vitandi causâ, cum alias non teneretur; cum enim interpellatus à Petro de solvendo tributo, dixisset ipsi, *Reges terre à quibus accipiunt tributum, à filijs, an ab alienis?* & respondisset Petrus, *Ab alienis*, Christus intulit, *Ergo liberi sunt filij*: ubi sub filiorum nomine juxta SS. Hieron. & August. omnes Sacerdotes, & Clerici comprehenduntur. Igitur omnes isti à Sæculari potestate Jure saltem Divino exempti sunt. 4. *Ratione*: non minus Deo consecrati, ejusque servitio dicati sunt Clerici, & aliæ personæ Ecclesiasticæ, quàm vestes, & vasa Sacra, Tempia, atque Altaria. Atqui hæc eo ipso, quod Deo dicata sint, à foro Sæculari eximuntur ipso Jure Divino. Igitur etiam Clerici, & aliæ Personæ Ecclesiasticæ. 5. Clerici ex ipsius Clericatus à Deo facta institutione sunt Patres, & Magistri omnium fidelium, ut dicitur *can. quis dabitur 9. dist. 96.* atqui, ut ibidem habetur, *miserabilis infanie esse cognoscitur, si filius patrem, discipulus magistrum sibi conetur subjugare, & illum suæ potestati subicere, quo credit non solum in terra, sed etiam in cælis se ligari posse & solvi.* 6. Nulla potestas, sive Jurisdicção potest propria virtute ferri extra genus, sive limites objecti sui. Ita autem ferretur potestas sæcularis, si eidem subjecti essent Clerici, & personæ Ecclesiasticæ, quippe quæ Sacræ Personæ sunt, potestatis autem Sæcularis objectum sint res, & personæ tantum profanæ. 7. Si Clerici, & aliæ personæ Ecclesiasticæ solum Jure humano à potestate Laicali exemptæ essent, possent Principes Sæculares ex toto, vel ex parte Immunitatem Ecclesiasticam abrogare sive per revocationem, sive per præscriptionem, quod plerique DD. negant.

97 *Alterâ Sententiâ* vult è contrario, quod Clericorum, & Personarum Ecclesiasticarum à foro Sæculari exemptio in novo Testamento solum Jure humano sit introducta. Ita Covar. *pract. qq. c. 31. n. 2. Valasc. tom. 1. consult. 100. n. 8. Cevallos pract. quasi. 550. Boërius decis. 31. n. 4. Farin. prax. crim. q. 8. n. 2. v. limita 1. Molin. tr. 2. de J. & J. D. 31. n. 11. Oliva for. Eccl. n. 1. q. 10. à n. 9. Zoël. hic n. 31. Schamb. ibid. n. 34. & alij tam TT. quàm JCTi complures magni nominis, quos sequitur Præn. & Clar. D. Herman. Anton. de Chlingensperg de *Judic. in gener. c. 2. assert.* 41. & sqq. Fundamenta illorum sunt 1. Quia in SS. Paginis novi Testamenti non extat ullus textus, quo ejusmodi exemptio immediate sit constituta: imò quod illa Clericis, spectato præcisè Jure Divino, & naturali, in temporalibus non competat,*

ex varijs textibus non obscure videtur colligi, ut cum Paulus dicit: *Omnis anima subminoribus potestatibus subdita sit.* Rom. 13. v. 1. cum Petrus ait: *Subditi estote Regi quasi excellenti 1. Petri 2. v. 13.* cum Christus ad Pilatum dixit: *Non haberes potestatem adversum me ullam, nisi tibi datum esset desuper.* Joan. 19. v. 11. cum Paulus ad Cæsarem appellavit *Act. 25. v. 16. &c.* 2. Quia privilegium hoc primis Ecclesiæ temporibus non habuerunt Clerici, sed postea primum illud ipsis concessum fuit, & quidem non totum simul, sed successivè; nam Justinianus Imp. illud ipsis concessit tantum in causis Civilibus, & quando super crimine Ecclesiastico conveniebantur; quando verò conveniebantur super crimine Civili, fortiebantur & ipsi forum sæculare. *Novell. 83. prime. & c. 1.* 3. Quia exemptio Clericorum à foro Sæculari non semper fuit eadem, sed variationem passâ tam quoad causas, quàm quoad ipsas personas, ut patet ex multis textibus, & novissimè ex Trid. *sess. 23. c. 6. de reform.* ubi illa non parum restricta est. Atqui ea, quæ Juris naturalis, vel Divini sunt, non ita mutari, vel restringi potestate humana possunt. Ergo &c. 4. Clerici cum Laicis possunt inire Contractus, ut emptiones, locationes &c. Ergo etiam Laici coram Magistratibus Civilibus convenire eosdem possunt, ut pacta servent; nam in loco Contractus quivis fortitur forum, etiam si Judex illius loci aliàs sit incompetens. 5. Clerici etiam hodie subjiuntur Judici Laico in causa Reconvencionis, & Feudalibus, imò aliquando etiam in Criminalibus *c. cum non ab homine 10. de Judic. & c. novimus 27. de V. S.* ergo nulla est repugnantia, quin etiam subjiuntur ipsdem in alijs temporalibus. 6. Clerici non minus sunt pars Reip. ac Laici. Ergo non minus, ac isti, à Reip. capite puniri possunt, si Republicam turbent. 7. Christiana Religio non liberat Fideles ab ullo vinculo Civili v.g. à debito pecuniario, conjugio, servitute &c. Ergo nec liberat à Jurisdictione Sæcularium Magistratuum.

Tenenda videtur Sententiâ inter, utramque priorem media, & ad Quæstionem n. 95. propositam respondendum cum distinctione, quam adhibent Less. l. 2. de J. & J. c. 33. n. 28. & seqq. Pal. tr. 12. D. un. p. 1. n. 4. Gonzal. in c. 8. de Judic. n. 11. Delbene de Immunit. tom. 1. c. 1. dub. 2. f. 1. n. 26. P. Wiest. hic n. 175. & alij ab his cit. Dicunt DD. isti, Exemptionem hanc Clericorum à foro Sæculari immediate quidem esse Juris humani, originaliter tamen, & initiative esse Juris Divini: quod innui videtur etiam à Trid. *sess. 23. c. 6. de reform.* ubi Immunitas hæc dicitur *constituta DEI Ordinatione, & Canonice Sanctionibus: Canonice Sanctionibus* quidem, quibus partim introducta, partim acceptata sunt privilegia ab Im-

Imperatoribus Statui Clericali concessa, ut patet ex Juris utriusque textibus tum *citt.* tum passim obvijs.

DEI ordinatione autem; quia exemptio hæc originem, & initium suum ex Jure Divino trahit: idque extri- plici capite. 1. Quia facta est ad imitationem Legis antiquæ, quæ Sacerdotes, & Levitæ à potestate reliquarum Tribuum exempti, Aaroni, & Successoribus ejus tantum sub- jiciebantur. 2. Quia ex speciali quodam in- stinctu, & quodammodo præcepto DEI pro- fecta est; cum enim recta Ecclesiæ gubernatio exigere videatur, ut Clerici, tanquam Patres, & Magistri reliquorum Fidelium, ab istorum potestate, & Jurisdictione ex- imerentur, per hoc ipsum, quòd Christus commiserit Pontifici gubernationem Ecclesiæ suæ, etiam commississe ipsi potestatem cen- setur privilegium hoc communicandi Cleri- cis.

3. Quia etsi Jure natura nonne- cessario competat Clericis, tamen eidem maxime consentaneum est Clericos, tan- quam res Deo dicatas, non eodem modo tractari, sicut tractantur Laici. Habet autem Pontifex ex Jure Divino Potestatem gubernandi Ecclesiæ, & faciendi in illa, quod maxime consentaneum est Juri Divino, & naturali. Ergo &c. Neque plus probant Argumenta utriusque Sententiæ.

Ad 1. Argumentum primæ Sententiæ solum sequitur, quòd æquum fuerit, etiam Sacerdotes novæ Legis eximi à potestate Laicali; non verò quòd præcepto Divino exempti sint; nam Lex, quæ Veteris Te- stamenti Sacerdotes, & Levitas eximebat, ce- remonialis fuit, & cons. abrogata per Legem novam. *Ad 2.* ibi dicitur exemptionem istam esse Juris Divini, vel quia à Veteri Le- ge ducebat originem, vel quia Jus Divinum, & naturale dictabat, Clericos esse eximen- dos. *Ad 3.* ex illo Christi facto sequi- tur ad summum, ibi S. Petrum, & Succes- sores à Christo exemptos fuisse à potestate Laicali, non verò cæteros Clericos, cum de solo Petro, non de Apostolis cæteris sermo ibidem fiat. Neque obstat, quòd etiam Apostoli, & Clerici dicantur Filij Dei; nam Filij Dei adoptivi sunt Fideles omnes, etiam Laici, nec tamen exemptionis privilegium ex eo possunt prætere.

Ad 4. 5. 6. Ijs Argumentis solum probatur, quòd, ut paulò antea dictum, Jus Divinum, & natu- rale dicit talem exemptionem esse facien- dam; non verò, quòd illam defacto statue- rit. *Ad 7.* negatur sequela; nam post- quam exemptio hæc semel legitime introdu- cta est, nec revocari per Statuta Principum Sæcularium amplius potest, nec etiam per con- suetudinem abrogari: non revocari; quia per ejusmodi privilegium Clerici celsarunt esse subditi Principum Sæcularium; nemo autem privilegij suis privari, nisi subditus, potest: non abrogari per consuetudinem; quia non apparet, quomodo consuetudo contraria

privilegio, quod Dei ordinatione, & speciali instinctu, ac quodammodo præcepto est in- troducendum, rationabilis esse possit. Ac- cedit, quia ad consuetudinem legitime præ- scriptam necessarius est consensus saltem tacitus Legislatoris. Atquitalis consensus Legislatoris præsumi non potest; hic enim est Pontifex, qui dum quotannis in Cæna Domini adversus violantes Immunitatem Ec- clesiasticam Excommunicationem, & alias poenas promulgat, sufficienter ostendit, se consuetudinem istam, quæ Ecclesiarum, & Ecclesiasticarum personarum Immunitas læ- ditur, non approbare.

Neque efficaciora sunt Argumenta se- cunda Sententiæ.

Ad 1. pro nostra re- sponse serviunt textus, & rationes allatæ pro prima sententiæ, quæ saltem hoc pro- bant, quòd Immunitas ista initiativè sit Juris Divini, & naturalis. S. Petrus *l. cit.* locutus est de Laicis, quod ad Clericos extendi non debet. Pilatus adversus Christum potesta- tem habuit non Juris, sed facti, qualem etiam Tyranni habent. Cætera vide *suprà n. 73.*

Ad 2. istud Argumentum confirmat nostram Sententiæ. *Ad 3.* privilegium fori Clericis competens, quia immediatè est Juris humani, ideo variari potest; quia verò simul initiativè est Juris Divini & natu- ralis, tolli omnino non potest, etiam à Pont. quippe qui potestatem à Christo accepit ad adificationem duntaxat, non verò ad destru- ctionem Ecclesiæ, quod fieret, si tolleret Pontifex, quod Divino & naturali instinctu, ac quasi præcepto est introducendum.

Ad 4. satis est, quòd Clerici coram suo Magist- ratu Ecclesiastico conveniri possint, ut pacta servent, & ab eodem puniri. *Ad 5.* etsi repugnantia non sit Clericos potestati Sæcu- lari in quibusdam casibus subijci, est tamen repugnantia, ut subijciantur eidem universim ob indecentiam summam; neque enim de- cens est subijci personas Sacras profanis, patres filijs, Pastores ovibus. *Ad 6.* Clerici qui- dem sunt pars Reip. & ejusdem Cives, exemp- ti tamen ob sublimitatem Status à Laica potestate. *Ad 7.* etsi Lex Christiana non eximat omni vinculo, Clerici tamen ob Status dignitatem omnino debuerunt esse ex- empti, ita ut exemptio quidem processerit à voluntate humana, convenientia verò ejus- dem à Divina.

Quæritur 6. an Clerici renuntiare possint privilegio fori Ecclesiastici? *Ratio dubitandi est 1.* quia privilegium hoc videtur esse favor non tam publicus, quàm privatus singulorum Clericorum, in quorum utilita- tem immediatè redundat. 2. Sic renun- tiari posse privilegio, quod ratione Clerica- rûs, & Sacerdotij competit, expressè supponit *l. si quis 51. C. de Episc. & Cleric. & l. si quis 29. C. de Pact.* 3. *can. inolita 42. can. Cleri- cum 47. & can. seq. caus. 11. q. 1.* prohibentur Clerici ad forum sæculare pertrahi, pulsari, quæ

quæ verba invitos denotant. Igitur volentes conveniri ibidem possunt. 4. Idem clarius habetur *can. pulsatus 3. caus. 3. q. 6.* ubi permittitur Clerico, ut *pulsatus*, seu vocatus *ad Judicem non suum, si voluerit, taceat.* 5. *can. mandastis 10. caus. 2. q. 5.* Sixtus III. coram Concilio, autoritate Valentiniani Imp. congregato, suspectus de crimine se purgavit. 6. *c. dilecti 17. h. tit.* habetur, quod privilegium fori non profit ijs, qui se certo loco respondere, vel solvere promiserunt.

102 Sed his non obstantibus, dicendum, Clericos nec invitos, nec volentes renuntiare posse privilegio fori Ecclesiastici, & consentire in Judicem Laicum, ut coram ipso conveniantur. Ita Pirh. *hic n. 176. Zæf. n. 20. Schamb. n. 40. Engl. n. 39.* cum communi DD. & constat ex *c. si diligenti 12. h. tit.* Ratio est, quia privilegium hoc exemptionis non personale, sed toti Statui Clericali publicè indultum, adeoque favor, & Jus publicum est, cui per privatorum pacta derogari non potest. *Proceditque hoc 1.* non tantùm in causis Spiritualibus, & Ecclesiasticis, ubi exemptio est Juris Divini, sed etiam in temporalibus, & profanis; nam neque de his conveniri Clerici coram Judice Laico possunt, ut dictum est *n. 79.* *Procedit 2.* sive expressè, sive tacitè renuntiaverit Clericus e. g. quia patitur se conveniri, & condemnari à Judice seculari, & non contradicit. *Gloss. in c. si diligenti cit. V. manifestè in fin. Abb. ibid. n. 25. Pirh. l. cit.* Ratio est, quia regulariter plus non operatur consensus expressus, quàm tacitus. *Procedit 3.* etsi per pactum Juramento confirmatum in Judicem Laicum consenserit Clericus. *Gloss. fin. in c. cit. Zæf. n. 21. Pirh. n. 177. Schamb. Engl. l. cit.* quia Juramentum tale cedit in præjudicium Status Clericalis; conf. non est obligatorium.

103 Neque urgent Argumenta allata. *Ad 1.* constat ex probatione responsionis, hoc privilegio concedi favorem publicum. *Ad 2.* Juris Civilis dispositio, cum de Ecclesijs, & Clericis agitur, attendi non debet, ubi contrarium SS. Canones disponunt. *Ad 3.* quamvis ab initio privilegium fori Clericis hoc pacto concessum sit, ne ad secularia Judicia trahantur, sive venire compellantur, postea tamen constitutum est, ut ne volentes quidem coram Judice Sæculari se purgare, litigare, vel respondere possint, ut patet ex *c. si diligenti cit.* *Ad 4. can. pulsatus cit. intel-*

ligi debet non de Judice Sæculari, sed Ecclesiastico alieno; nam coram hoc, accedente consensu Episcopi, respondere Clericus potest. *Gloss. ibid. V. si voluerit, & V. teneat.* *Ad 5.* Sixtus III, se purgavit in eo Concilio, non ex obligatione, sed ultro, ac sponte, per hoc non dans Successoribus suis formam, & exemplum se ita purgandi, ut expressè *in can. cit.* additur. *Ad 6.* ibi sermo est de privilegio non communi toti Ordini Clericali, sed speciali, Clericis in certo loco concessio, ne sc. possint conveniri citra mare: cui derogari propria renuntiatione potest, cum non concernat aliquid cedens in detrimentum Status Clericalis.

Quæritur 7. quæ sint pœnæ Clerico- 104 rum renuntiantium Privilegio fori Ecclesiastici? hæc pœnæ expressæ sunt *can. nullus 6. can. inoluta 42. can. placuit 43. caus. 11. q. 1. & c. si diligenti 12. h. tit.* quarum aliæ in Actorem, aliæ in Reum latæ sunt. Si Clericus Actor alium Clericum trahat ad Judicium Sæculare, perdit causam, si ea Civilis sit, & à comunione efficitur extraneus, vel alienus, h. e. excommunicatur, donec satisfecerit Reo, & Ecclesiæ pro injuria, quam utrique irrogavit. Clericus verò Reus, si coram Judice Sæculari conventus, voluntariè se purget, vel respondeat coram eodem, si causa Civilis sit, perdit, quod evicit, sive obtinuit, vel si retinere hoc velit, amittit locum suum, seu debet deponi. Si verò causa criminalis sit, locum suum amittit, & deponi debet ab officio, & Beneficio, sive deinde sententia pro eo lata sit, sive contra eum.

Porro, ut cum alijs notat Pirh. *hic 105 n. 180.* circa has pœnas tria sunt advertenda. 1. Pœna hæc amissionis neque ab Actore, neque à Reo incurritur ipso Jure, sed per sententiam Judicis; quia verbum *Perdant* non est tam præsentis temporis, quàm futuri; per verba autem futuri temporis imponitur pœna non ipso Jure, sed per sententiam. 2. Actor Clericus non incurrit hanc pœnam amissionis per solam citationem Rei Clerici: imò ad eam evitandam sufficit, si in quacunque litis parte ab incepta causa desistat. 3. Prædictam pœnam amissionis causæ etiam non incurrit Laicus trahens Clericum ad Judicium Sæculare *Auth. statuimus C. de Episc. & Cleric.* ubi etiam habetur, quod Judex potestare judicandi privandus sit.

§. VII.

De Foro Privilegiato Laicorum.

SUMMARIUM.

106. Quenam persone dicantur miserabiles?
107. Quale privilegium habeant ratione fori?

108. Quando uti nequeant hoc privilegio?
109. Privilegium ratione fori competens militi?